

Парикожко Ірина Сергіївна

здобувачка вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник

Чередніченко Олексій Миколайович

кандидат економічних наук

доцент кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ МВС

Побудова правової держави, здійснювана в наш час, потребує від МВС України забезпечення надійності функціонування всіх ланок органів внутрішніх справ, готовність та спроможність персоналу на належному рівні виконувати свої професійні обов'язки, підвищення рівня професійної майстерності кадрів. Значна роль тут належить психологічній науці, вивчення накопиченого досвіду практичної психології, проведення науково обґрунтованих юридично-психологічних досліджень та узагальнення отриманих результатів повинні стати одним із чинників, спрямованих на удосконалення діяльності співробітників основних фахових напрямів. Це повною мірою стосується діяльності МВС, ефективність якої в наш час залежить не тільки від оснащення новітніми технологіями та науково-технічними засобами, але й від рівня професійної, у тому числі - професійно-психологічної підготовки працівників.

На сьогоднішній день добре вивчені психологічні якості особистості співробітників МВС України, що забезпечують їх психологічну готовність до діяльності в умовах надзвичайних ситуацій (Дунін Г.С, Рибніков В.Ю., Голованов Ю.М.). Розроблено критерії психологічного відбору до діяльності у надзвичайних ситуаціях (Т. В. Михайлова).

Проблема підготовки працівників МВС до службово-бойової діяльності знайшла відображення в роботах ряду авторів. Багато уваги їй приділяли Барabanчик В.О., Богуславський В.В., Борисенко Н.В., Гончаров О.І., Гур'янов Ю.М., Дуб'яга В.Ф., Єльчанінов П.Є., Жил'яєв А.А., Іванчішин П.А., Котеньов І.Б., Лазарєв В.П., Огнєв С.А., Перевалів В.Ф., Савін Ю.В., Сергеюк П.І., Феденко М.Ф. та інші автори.

Актуальність дослідження обумовлена об'єктивною потребою суспільства в кваліфікованих працівниках правоохоронних органів, здатних за своїми діловими, моральними, психологічними та фізичними якостями забезпечити охорону законності і правопорядку, дотримання і захист прав і свобод людини, успішно вести боротьбу зі злочинністю та іншими правопорушеннями.

В рамках наукової роботи було проведено дослідження психологічних

передумов успішної діяльності працівників МВС.

Метою дослідження було здійснити комплексну оцінку психологічних особливостей особистості та ступінь впливу їх на успішність діяльності працівників МВС України.

Об'єктом виступило професійне становлення особистості працівників МВС України.

Предметом дослідження виступили психологічні особливості професійного становлення працівників МВС України як передфактори формування успішної діяльності.

Нами було висунуто наступну гіпотезу: успішність діяльності працівників МВС України залежить від індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Для того, щоб досягти поставленої мети та перевірити гіпотезу було застосовано наступним психодіагностичний інструментарій: особистісний опитувальник Р.Б.Кеттела - «Шістнадцять особистісних факторів» 16 PF; п'ятифакторний особистісний опитувальник МакКрає – Коста (Велика п'ятірка); опитувальник «Діагностика мотивації досягнення» (А. Мехраб'ян); опитувальник «Особистісні фактори прийняття рішень» (ЛФР -25), запропонований Т.В. Корнілова; методика суб'єктивного локус-контролю (РСК), авторами якої є Е. Ф. Бажин, Е. А. Голинкіна, Л. М. Єткінд; опитувальник для виявлення ресурсів поліпшення ефективності діяльності жінок-правоохоронців в системі МВС; опитувальник для виявлення ресурсів поліпшення ефективності діяльності чоловіків-правоохоронців в системі МВС.

Емпіричною базою дослідження стали 67 працівників МВС (профілактичної діяльності). В дослідженні приймали участь працівники Головного управління Національної поліції, Новокодацького відділення поліції ГУНП, Індустріального відділення національної поліції ГУНП, Красногвардійського відділення поліції ГУНП.

Розглянемо результати дослідження більш детально.

За допомогою методики «Шістнадцять особистісних факторів» 16 PF було з'ясовано, що у віковій групі досліджуваних 20-30 та 31-40 більш високі показники по шкалах «афектотимії», «низьке Супер-Его-високе Супер-Его», «стриманість-експресивність», ніж у віковій групі 41-50. Це означає, що люди 20-30 років мають більш високий рівень розумових здібностей. Люди старше 40 років більш сензитивні, сентиментальні та емоційно лабільні. Люди до 40 років емоційно стійкі, витримані. З віком рівень емоційної стійкості знижується. Люди після 40 більш комформні, а до 40 доміантні. Ступінь життєрадісності, активності, оптимістичність у групі до 40 років, вища, ніж у групі 41-50 років. Люди старше 40 років більше стурбовані, ригідні та відповідальні, серйозні в своєму підході до життя. Чим старше вікова група тим вираженіше стриманість. Слід зауважити, що не було виявлено статистично значущих відмінностей між віковими групами по таким шкалам: як «відповідальність», «практичність», «прямолінійність-

дипломатичність», «гіпертімія-гіпотімія», «консерватизм-радикалізм», «соціабельність», «рівень самоконтролю», «фрустрованість, напруженість».

За показником фактору «тривожність» усі вікові групи отримали низький бал. За показником «інтроверсія-ектроверсія» було отримано високий результат, але група 41-50 отримала найменші показники. Показник екстраверсії у віковій групі до 40 років вище, ніж у групі 41-50 років. Отримані дані свідчать, що з віком значення екстраверсії трохи знижується. Ступінь емоційної врівноваженості у віковій групі до 40 років вище, ніж у групі 41-50 років. Люди до 40 років більш емоційно врівноважені.

За допомогою методики «П'ятифакторний особистісний опитувальник (Велика п'ятірка) було з'ясовано, що більшість працівників МВС мають виражене позитивне ставлення людини до людей, а також вони є акуратними, наполегливими. Також було діагностовано високий рівень відповідальності та самоконтролю у більшості працівників МВС. Наявність самоконтролю у працівників МВС передбачає достатній рівень емоційної стійкості.

Щодо схильності до досягнення успіху і мотивації уникнення невдач, то тут за результатами дослідження за допомогою методики «Діагностика мотивації досягнення» було діагностовано, що трохи більше половини опитаних, які мають однакові виражені обидві тенденції (мотивація досягнення успіху і мотивація уникнення невдач). Усі вікові групи входять в середню шкалу, тобто наявність і мотивації досягнення успіху, і мотивації уникнення невдач.

Отримані дані за методикою «Особистісні фактори прийняття рішень» засвідчили високий рівень раціональності, готовність до обдумування підстав своїх рішень і дій на основі розрахунку у більшості опитаних працівників МВС. У половини працівників МВС рівень готовності до ризику на середньому рівня та пов'язана із такими властивостями людини: імпульсивність, збудливість, агресивність, схильність до домінування, самоствердження.

Згідно отриманим даним, більшість працівників МВС (профілактична діяльність) мають схильність до прояву інтернального локусу контролю. Це означає, що вони схильні брати відповідальність за свої невдачі, успіх, за будь-які події, за власну професійну діяльність на себе. Натомість, незначна частина опитаних працівників МВС (профілактична діяльність), навпаки, за всі свої невдачі та відповідальність за професійні дії схильні перекладати на інших.

Узагальнюючі дані по опитувальнику «Виявлення ресурсів поліпшення ефективності діяльності жінок та чоловіків правоохоронців в системі МВС» (незалежно від статі) було виявлено, що більшість опитаних добре обізнані з профорієнтацією і розглядають її як засіб підвищення рівня професійної кваліфікації. Працівники МВС позитивно ставляться до проведення занять про зміни у чинному законодавстві. Для ефективного подолання емоційного навантаження використовують здебільшого прийоми довольної психічної саморегуляції. Позитивно оцінюють заохочення для виконання службових

обов'язків. Більшість респондентів вбачають перспективи роботи в системі МВС через 10 років.

Отримані результати експериментального дослідження виявляють необхідність надання рекомендацій щодо покращення ефективності діяльності працівників МВС. На нашу думку, основними рекомендаціями щодо покращення ефективності діяльності працівників МВС можна визначити наступні: розвиток комунікативних навиків; розвиток стресостійкості; заохочення досягнень працівників, та інше.

Враховуючи отримані результати дослідження ми робимо висновок, що ефективність діяльності залежить від індивідуально-психологічних особливостей особистості, що і підтверджує гіпотезу випускної кваліфікаційної роботи.

Список використаної літератури:

1. Архангельський С.Н. Схема профорієнтаційного опису професії // Школа та виробництво. —2008. — №10.
2. Бовін Б.Г., Калашніков М.О. Методичні рекомендації по психологічному вивченню та відбору кандидатів у оперативні підрозділи органів внутрішніх справ. - М., 2006.
3. Васильєв В.Л. Юридична психологія. - СПб.: Пітер Ком,2002.
4. Гуревіч К.М. Професійна придатність та основні властивості нервової системи людини. М., 2000.
5. Іванова Є.М. Основи психологічного вивчення професійної діяльності. - М., 2001.